

I. Procedura postępowania w sytuacji zaistnienia wypadku uczniowskiego.

Cel procedury:

Zapewnienie profesjonalnych działań pracowników Szkoły Podstawowej w Ostrowążu gwarantujących poszkodowanemu uczniowi należytą opiekę i niezbędną pomoc.

Adresaci procedury:

Pracownicy Szkoły Podstawowej w Ostrowążu

Podstawa prawna: Rozporządzenie MENiS z 31.12.2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003r. Nr 6 poz. 69 z późniejszymi zmianami).

Objaśnienia do procedury:

1. Ilekroć w niniejszej procedurze jest mowa o „dyrektorze”, rozumie się przez to dyrektora Szkoły Podstawowej w Ostrowążu.
2. Ilekroć w niniejszej procedurze jest mowa o „szkole” – rozumie się Szkoła Podstawowa w Ostrowążu.
3. Ilekroć w niniejszej procedurze jest mowa o „wypadku uczniowskim”, rozumie się przez to:
  - zdarzenie nagłe,
  - wywołane przyczyną zewnętrzną,
  - powodujące uraz,
  - zdarzenie które nastąpiło w czasie pozostawania ucznia:
    - 1) pod opieką szkoły,
    - 2) na terenie szkoły,
    - 3) poza terenem szkoły, ale podczas zajęć organizowanych przez szkołę.

Procedura postępowania:

1. Udzielenie pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnienie jej udzielania poprzez wezwanie higienistki szkolnej, lekarza lub karetki pogotowia ratunkowego (999 lub 112)
2. Niezwłoczne powiadomienie (dyrektora szkoły).
3. Powiadomienie rodziców (prawnych opiekunów) ucznia.
4. Niezwłoczne wezwanie policji w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa (Tel. 997 lub 112).
5. Ustalenie okoliczności i przyczyn zdarzenia (wg procedur zgodnych z rozp. MENiS z 31.12.2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach Dz.U.z dn. 22.01.2003r.).

Powinności pracownika szkoły, pod opieką którego przebywał uczeń w momencie wypadku lub pracownika, który powziął wiadomość o zdarzeniu:

1. Udzielenie pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnienie jej udzielania poprzez wezwanie higienistki szkolnej, lekarza lub karetki pogotowia ratunkowego (999 lub 112)
2. Natychmiastowe zawiadomienie o wypadku dyrektora szkoły, pracownika służby bhp, Społecznego Inspektora Pracy.
3. Niezwłoczne powiadomienie o zaistniałym wypadku rodziców (prawnych opiekunów) poszkodowanego ucznia.
4. Zabezpieczenie miejsca wypadku (dokonywanie zmian w miejscu wypadku jest dopuszczalne, jeżeli zachodzi konieczność ratowania osób lub mienia albo zapobieżenia grożącemu niebezpieczeństwu).
5. Zgłaszanie dyrektorowi zdarzeń mających znamiona wypadku (np. groźne popchnięcia, kopnięcia, upadki itd.).

Powinności dyrektora szkoły:

1. Poinformowanie uczniów i pracowników szkoły o konieczności natychmiastowego zawiadomienia dyrektora szkoły, pracownika ds. bhp, Społecznego Inspektora Pracy o wypadku jaki zdarzył się na terenie szkoły lub poza nią, ale w trakcie zajęć organizowanych przez szkołę.
2. Niezwłoczne powiadomienie prokuratora i Kuratora Oświaty o wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym.
3. Niezwłoczne powiadomienie państwowego inspektora sanitarnego o wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia.
4. Zabezpieczenie miejsca wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych (lub upoważnienie do tego innego pracownika).
5. Powoływanie członków zespołu powypadkowego.
6. Zatwierdzenie protokołu powypadkowego.

Powinności pracownika ds. bhp:

1. Powiadomienie o zaistniałym wypadku uczniowskim:
  - Gminnego Społecznego Inspektora Pracy,
  - organ prowadzący Szkołę,
  - Radę Rodziców.
2. Praca w zespole powypadkowym.
3. Prowadzenie rejestru wypadków.
4. Omawianie dwa razy w roku okoliczności i przyczyn wypadków oraz ich profilaktyki.

Powinności zespołu powypadkowego:

1. Przeprowadzenie postępowania powypadkowego oraz sporządzenie dokumentacji powypadkowej, w tym protokołu powypadkowego:
  - Przesłuchanie poszkodowanego ucznia (w obecności rodzica lub wychowawcy, pedagoga lub innego nauczyciela),
  - Przesłuchanie świadków wypadku,

- Uzyskanie pisemnej informacji od nauczyciela, pod opieką którego przebywał uczeń, w czasie gdy zdarzył się wypadek,
- Uzyskanie informacji od lekarza z opisem doznanych obrażeń,
- Sporządzenie szkicu lub fotografii miejsca wypadku, w sytuacji gdy wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń.
  2. Zaznajomienie rodziców (prawnych opiekunów) poszkodowanego ucznia z treścią protokołu powypadkowego i innymi materiałami postępowania.
  3. Doręczenie rodzicom (prawnym opiekunom) poszkodowanego ucznia jednego egzemplarza protokołu.
  4. Przekazanie protokołu powypadkowego i innych materiałów postępowania do akt szkolnych.
  5. Przyjmowanie ewentualnych zastrzeżeń protokołu.

UWAGA:

W składzie zespołu powypadkowego może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego kuratora oświaty lub rady rodziców. Na wniosek w/w doręcza się też protokół powypadkowy.

II. Procedura postępowania w sytuacji zaistnienia wypadku pracowniczego.

Podstawa prawna:

Rozporządzenie Rady Ministrów z 28.VII 1998 r. (Dz.U.Nr.115 poz. 744 z późniejszymi zmianami: z dn. 20.I.2004r. (Dz.U.Nr.14 poz.117) z dn. 23.XI.2006 r. (Dz. U. Nr . 215 poz. 1582)

Adresaci procedury: pracownicy Szkoły Podstawowej w Ostrowążu.

Cel procedury: zapewnienie profesjonalnych działań pracowników Szkoły Podstawowej w Ostrowążu gwarantujących poszkodowanemu należyłą pomoc.

Objaśnienia do procedury:

1. Ilekroć w niniejszej procedurze jest mowa o „pracodawcy” rozumie się przez to dyrektora Szkoły Podstawowej w Ostrowążu.
2. Ilekroć jest mowa o „wypadku pracowniczym” rozumie się przez to:
  - zdarzenie nagłe,
  - wywołane przyczyną zewnętrzną,
  - powodujące uraz (trwałe uszkodzenie ciała)
  - zdradzenie mające związek z wykonywaną pracą.

Podejmowane działania w sytuacji zaistnienia wypadku pracowniczego.

1. Udzielenie pierwszej pomocy (przedmedycznej) bądź zapewnienie jej udzielenia przez wezwanie odpowiednich służb.

2. Niezwłoczne poinformowanie pracodawcy o zaistniałym wypadku (poszkodowany, człowiek rodziny, świadek).
3. Zabezpieczenie miejsca wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie do miejsca wypadku osób niepowołanych.
4. Powołanie zespołu powypadkowego (pracodawca)
5. Ustalenie okoliczności i przyczyn wypadku (zespół powypadkowy).
6. Sporządzenie protokołu powypadkowego w ciągu 14 dni od dnia uzyskania zawiadomienia o wypadku (zespół powypadkowy).
7. Zatwierdzenie protokołu powypadkowego w ciągu 5 dni od dnia jego sporządzenia (pracodawca).
8. Zapoznanie poszkodowanego z treścią protokołu powypadkowego przed zatwierdzeniem.
9. Niezwłoczne powiadomienie właściwego okręgowego inspektora pracy i prokuratora o śmiertelnym, ciężkim lub zbiorowym wypadku przy pracy.
10. Analiza przyczyn wypadków i stosowanie właściwych środków profilaktycznych.
11. Przechowywanie dokumentacji powypadkowej przez 10 lat.

III. Procedura postępowania w przypadku agresji ucznia wobec nauczyciela/ pracownika szkoły i wobec innego ucznia.

Wobec ucznia:

1. Nauczyciel będący świadkiem zdarzenia rozdziela bijących się uczniów. Zdecydowanie i stanowczo, nie wdając się w dyskusje, całkowite przerwanie negatywnych zachowań sprawcy wobec ofiary.
2. W razie potrzeby wzywa pogotowie ratunkowe lub samodzielnie udziela pierwszej pomocy. Rozdzielenie stron.
3. W razie uszkodzeń ciała, wychowawca lub pielęgniarka powiadamia rodziców (opiekunów) ucznia.
4. Osoba interweniująca informuje o zajściu wychowawcę klasy, który ustala przyczynę i sprawcę bójki. W przypadku nieobecności wychowawcy osoba interweniująca informuje o zajściu pedagoga, który wyjaśnia sprawę ze stronami zajścia. Ustalenie granic: nie dopuszczenie do przejawów agresji wobec siebie, jako osoby interweniującej.
5. Uczeń, który uczestniczył w bójce na terenie szkoły jest karany i oceniany z zachowania według regulaminu oceniania. Uczeń, który podżegał uczestników karany jest na równi ze sprawcą bójki.

6. W sytuacji powtarzających się bójek, wychowawca informuje Dyrektora i rodziców o przejawach demoralizacji ucznia.
7. Przeprowadzona zostaje rozmowa z uczniem i jego rodzicami z udziałem wychowawcy, Dyrektora i pedagoga. Ucznia zobowiązuje się do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. Rodzicom zostaje zaproponowana pomoc psychologiczno- pedagogiczna dla ucznia na terenie szkoły i poza nią.
8. W przypadku powtarzających się zachowań agresywnych, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przynosi efektów, wówczas dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomić o tym fakcie policję lub/i Sąd Rejonowy. Wydział Rodzinny i Nieletnich.
9. Wezwanie wychowawcy lub pedagoga (ocena zagrożenia i podjęcie decyzji o interwencji):
  - powiadomienie Dyrekcji, rodziców i/lub Policji.
10. Próba mediacji między stronami konfliktu (pod warunkiem, że strony chcą brać w niej udział)– w sytuacji wyjątkowo trudnej rolę mediatora przejmuje pedagog.
11. Obniżenie punktacji z zachowania, zgodnie ze statutem i WSO w sytuacji, gdy strony konfliktu nie współpracowały z mediatorem.

Wobec nauczyciela/ pracownika szkoły:

1. Za naruszenie godności osobistej nauczyciela lub innego pracownika niepedagogicznego szkoły uznaje się :
  - a) Lekceważące i obraźliwe zachowanie wobec ww. wyrażone w słowach lub gestach;
  - b) Prowokacje wobec ww. wyrażone w słowach lub gestach;
  - c) Nagrywanie lub fotografowanie ww. bez ich wiedzy i zgody;
  - d) Znieważenie lub współudział w znieważeniu ww. np. poprzez zapisy elektroniczne, obrazy czy inne masowe środki komunikacji;
  - e) Naruszenie prywatności i własności prywatnej;
  - f) Użycie wobec ww. przemocy fizycznej i psychicznej;
  - g) Pomówienia i oszczerstwa wobec ww. osób;
  - h) Naruszenie ich nietykalności osobistej.
2. W przypadku, gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że uczeń naruszył godność nauczyciela lub innego pracownika szkoły, osoba poszkodowana ma obowiązek

zgłoszenia powyższego faktu Dyrektorowi szkoły lub innej osobie odpowiedzialnej za bezpieczeństwo.

3. Osoba interweniująca jest zobowiązana do zabezpieczenia ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa. Dowody przekazuje Dyrekcji szkoły.
4. Osoba, która otrzymała zgłoszenie, przeprowadza ze sprawcą w obecności poszkodowanego – rozmowę wyjaśniającą zdarzenie ustalając okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia. Jednocześnie ustala liczbę sprawców oraz biorących współudział w zdarzeniu.
5. Z rozmowy sporządza się notatkę służbową, która podpisują uczestnicy zdarzenia.
6. Wychowawca lub pedagog powiadamia niezwłocznie rodziców ucznia o zaistniałym zdarzeniu. Przedstawia im dokumentację zdarzenia, informuje o ustalonych wnioskach.
7. Dyrektor szkoły po rozmowie ze sprawcą i poszkodowanym podejmuje decyzję o skierowaniu sprawy do Sądu Rejonowego. Wydziału Rodzinnego i Nieletnich lub zawiadamia Policję (art. 63 KN) której przekazuje dowody czynu karalnego.
8. Za naruszenie godności osobistej nauczyciela lub innego pracownika szkoły Rada Pedagogiczna proponuje Dyrektorowi Szkoły sankcje wobec ucznia. Dyrektor szkoły podejmuje ostateczną decyzję zgodną ze Statutem Szkoły, WO.
9. Dyrektor szkoły przekazuje rodzicom /prawnym opiekunom/ na piśmie lub ustnie informacje na temat zdarzenia i wyciągniętych konsekwencji.
10. Sprawca naruszenia godności osobistej nauczyciela lub innego pracownika szkoły powinien przeprosić osobę przez siebie poszkodowaną i podjąć działania zmierzające do naprawy wyrządzonej szkody.

Istnieją sytuacje wyjątkowo trudne, kiedy zostają naruszone „zasady współżycia społecznego” tj. Uczeń przejawiający takie zachowanie dopuszcza się czynów charakteryzujących się arogancją, wulgarnością oraz przemocą emocjonalną wobec nauczyciela i/ lub rówieśników.

Takie zachowania utrudniają lub wręcz uniemożliwiają prowadzenie zajęć lekcyjnych i świadczą o demoralizacji ucznia.

IV. Postępowanie wobec osób obcych znajdujących się na terenie szkoły

1. Każdy kto nie jest aktualnie uczniem bądź pracownikiem szkoły jest osobą obcą.
2. Każdy pracownik szkoły ma prawo żądać informacji o celu pobytu osoby obcej na terenie szkoły.
3. W przypadku, gdy osoba obca kieruje się do nauczyciela przedmiotowego, należy skierować ją w pobliże pokoju nauczycielskiego i poinformować o godzinie rozpoczęcia najbliższej przerwy śródlekcyjnej.
4. W przypadku, gdy jest to rodzic lub opiekun prawny zgłaszający się po odbiór dziecka, powinien on oczekiwać na koniec zajęć na dolnym holu.
5. Jeżeli osoba obca (rodzic lub prawny opiekun) chce odebrać dziecko ze szkoły, a nauczyciel prowadzący zajęcia nie zna tej osoby może prosić ją o wylegitymowanie. Jeśli rodzic (prawny opiekun) odmówi, osobę tę, należy skierować do wychowawcy klasy; w razie jego nieobecności do pedagoga szkoły lub dyrektora.
6. W innych przypadkach należy kierować osobę do pedagoga szkoły lub dyrektora szkoły.

W przypadku, gdy osoba obca odmawia podania celu wizyty, zachowuje się agresywnie bądź stwarza zagrożenie dla osób przebywających w szkole, należy podjąć próbę wyprowadzenia jej z terenu szkoły. Przy odmowie wyjścia należy wezwać pomoc. O sytuacji niezwłocznie powinna zostać poinformowana dyrekcja szkoły.

V. Postępowanie w przypadku gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk

1. Nauczyciel zachowując środki ostrożności: zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu Dyrektora szkoły.
3. Dyrektor Szkoły wzywa policję.
4. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

VI. Postępowanie w przypadku gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą wyglądem narkotyk

1. Nauczyciel interweniujący informuje o zaistniałej sytuacji Dyrektora szkoły/wychowawcę.
2. Nauczyciel interweniujący w obecności innej osoby (dyrektor/wychowawca/pedagog/ itp.) ma prawo wymagać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
3. Nauczyciel interweniujący powiadamia rodziców/opiekunów ucznia o zaistniałej sytuacji i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa w szkole. Na spotkaniu nauczyciel interweniujący informuje o podjętych działaniach rodziców zgodnie z procedurami oraz sporządza notatkę służbową.
4. W sytuacji, kiedy uczeń odmawia przekazania nauczycielowi interweniującemu substancji i pokazania zawartości teczki, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znaną substancję i zabiera ją do ekspertyzy. Powyższe czynności (punkt 3) nauczyciel wykonuje w obecności rodzica.
5. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu substancji, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji w obecności dyrektora/wicedyrektora szkoły. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami w kontakcie z uczniem. Notatkę podpisuje uczeń i nauczyciel interweniujący oraz osoby uczestniczące w podjętych czynnościach.

UWAGA:

Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – w Polsce karalne jest:

- posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych, substancji zastępczych
- wprowadzanie do obrotu środków odurzających;
- udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia;
- wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z wymienionych zachowań jest czynem karnym w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat a nie ukończył 17 lat.

Z przestępstwem mamy do czynienia jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni uczeń, po ukończeniu 17 lat. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego. Jeżeli przestępstwo ma miejsce na terenie szkoły, należy wezwać policję.

W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat należy zawiadomić policję lub sąd, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia prokuratora lub policję (art. 4 Upn i art. 304 Kpk). (Załącznik nr 3). Dalsze czynności wykonuje instytucja do której jest zgłoszona sprawa.

VII. Procedura postępowania w przypadku ujawnienia na terenie szkoły ucznia będącego pod wpływem alkoholu, narkotyków, środków odurzających, substancji psychotropowych bądź innych substancji przypominających narkotyk.

1. Nauczyciel interweniujący powiadamia o swoich przypuszczeniach Dyrektora szkoły/ wychowawcę klasy/pedagoga szkolnego.
2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. Nauczyciel interweniujący przekazuje ucznia pod opiekę medyczną pielęgniarki w porozumieniu z dyrektorem szkoły wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
4. Zawiadamia o tym fakcie rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego przybycia do szkoły oraz po konsultacji medycznej zabrania ucznia przez rodziców ze szkoły. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole, czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji - decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
5. Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji w sytuacji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem substancji odurzającej odmawiają przyjscia do szkoły i uczeń jest agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorzienia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości, policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień, albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych - na czas niezbędny do wytrzeźwienia. O fakcie umieszczenia policja zawiadamia rodziców/opiekunów oraz sąd, jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.
6. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem substancji w/w na terenie szkoły oraz jego zachowanie jest przejawem demoralizacji to dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomienia o tym policji lub Sądu Rejonowego. Wydział Rodzinny i Nieletnich w Koninie.

7. Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 431 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. **Należy o tym fakcie powiadomić policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.**

W przypadku gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków powinien podjąć następujące kroki:

1. Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie zostawia go samego; stwarza warunki w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu zdrowia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
4. Zawiadamia o fakcie dyrekcję oraz rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły.
  - a) W przypadku odmowy ze strony rodziców/opiekunów, o pozostaniu ucznia w szkole czy też przewiezieniu ucznia do placówki służby zdrowia, bądź też przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji, decyduje lekarz po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem.
  - b) W przypadku ucznia będącego pod wpływem alkoholu – jeżeli rodzice odmawiają przyjazdu, a uczeń jest agresywny wobec kolegów, nauczycieli, bądź swoim przykładem daje powód do zgorznienia albo zagraża życiu i zdrowiu innych – dyrektor zawiadamia najbliższą jednostkę policji.
  - c) W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości, Policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień, lub w przypadku jej braku, do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych, na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów (oraz sąd rodzinny jeśli uczeń nie ukończył 18 lat).
5. Jeżeli zdarzenia w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie powtarzają się, świadczy to o jego demoralizacji. Nakłada to na szkołę obowiązek powiadomienia Policji lub sądu rodzinnego.
6. Spożywanie przez ucznia, który ukończył 17 lat, alkoholu na terenie Zespołu stanowi wykroczenie. Należy o tym fakcie powiadomić Policję.

W przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu Policji, próbuje (w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu Dyrektora. Dyrektor powiadamia Policję.

3. Po przyjeździe Policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

Komentarz:

W Polsce karalne jest: posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych; wprowadzanie do obrotu środków odurzających; udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia; wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z w/w zachowań jest czynem karalnym jeśli sprawcą jest uczeń który ukończył 13 lat a nie ukończył 17 lat. Uczeń który dopuszcza się powyższych czynów po ukończeniu 17 lat popełnia przestępstwo i podlega przepisom kodeksu postępowania karnego.

W przypadku gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk, powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń pokazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni, ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonywać czynności przeszukiwania odzieży i innych rzeczy ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla Policji.
2. O swoich spostrzeżeniach zawiadamia Dyrektora.
3. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
4. W przypadku gdy:
  - uczeń na prośbę nauczyciela nie chce przekazać substancji, ani pokazać zawartości teczki, dyrektor wzywa Policję, która po przyjeździe przeszukuje ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
  - jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim jej zabezpieczeniu, zobowiązany jest niezwłocznie przekazać ją Policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

VIII. Postępowanie w przypadku stwierdzenia palenia papierosów, e - papierosów przez ucznia.

1. Nauczyciel interweniujący zgłasza fakt dyrektorowi szkoły
2. Nauczyciel przeprowadza rozmowę interwencyjną z uczniem – powiadamia ucznia o konsekwencjach zdrowotnych palenia przez osoby niepełnoletnie oraz o konsekwencjach zgodnych z WO za posiadanie i zażywanie. Nauczyciel sporządza notatkę z podjętych działań ustalając kto jest właścicielem papierosa i jak długo uczeń pali, gdzie nabył papierosy/liquidy do e – papierosa.
3. Powiadamia wychowawcę o zaistniałej sytuacji i prosi wyciągnięcie konsekwencji.

4. Wychowawca w porozumieniu z dyrekcją powiadamia o zaistniałym incydencie rodziców / opiekunów ucznia oraz przekazuje informacje o podjętych działaniach oraz wyciągniętych konsekwencjach.

IX. Procedury interwencyjne w sytuacji kiedy po dziecko zgłasza się nietrzeźwy rodzic.

1. Z chwilą podjęcia uzasadnionego podejrzenia o nietrzeźwości rodzica/ opiekuna prawnego odbierającego dziecko z przedszkola – odmawiamy wydania dziecka.
2. Powiadamiamy drugiego rodzica/ opiekuna prawnego o zaistniałej sytuacji z prośbą o odebranie dziecka.
3. Jeżeli żaden z opiekunów/ rodziców nie może odebrać dziecka powiadamiamy o powyższym fakcie najbliższy posterunek policji.
4. Policja podejmuje decyzje o miejscu pobytu dziecka.

X. Procedura postępowania nauczyciela wobec ucznia – ofiary czynu karalnego

1. Udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej bądź zapewnienia jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń.
2. Niezwłoczne powiadomienie Dyrektora szkoły.
3. Powiadomienie rodziców ucznia.
4. Niezwłoczne wezwanie policji w porozumieniu z dyrekcją w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

XI. Procedura postępowania nauczyciela wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego

1. Należy niezwłocznie powiadomić dyrektora szkoły.
2. Ustalić okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Sporządzić notatkę służbową z podjętych działań interwencyjnych potwierdzona podpisami osób uczestniczących.
4. Przekazać sprawcę (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły, wychowawcy lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę.
5. Nauczyciel interweniujący/wychowawca powiadamia rodziców ucznia- sprawcy.

6. Dyrektor szkoły podejmuje decyzję o powiadomieniu policji.
7. Zabezpieczenie i przekazanie funkcjonariuszom Policji ewentualnych dowodów przestępstwa, lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).

XII. Procedury postępowania w przypadku znalezienia na terenie szkoły niebezpiecznych materiałów/przedmiotów substancji niedozwolonych zagrażających zdrowiu i życiu (ostre przedmioty, broń, materiały wybuchowe, substancje chemiczne, inne niedozwolone).

1. Nauczyciel uniemożliwia dostęp do znalezionych środków uczniom i innym osobom. Zabezpiecza znalezione środki w porozumieniu z dyrektorem oraz pracownikiem BHP.
  2. Dyrektor podejmuje działania zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa przebywającym na terenie szkoły uczniom i innym osobom
    - w razie potrzeby wzywa policję,
    - podejmuje decyzję o ewakuacji osób i mienia.
  4. Pod nieobecność dyrektora obowiązki przejmują pracownicy placówki zgodnie z instrukcją przeciwpożarową.
  5. Nauczyciel interweniujący ustala do kogo należą niedozwolone materiały/narzędzia.
  6. Przeprowadza działania interwencyjne jeśli jest to możliwe z właścicielem przedmiotu niedozwolonego, ocenia stan zagrożenia w porozumieniu z dyrektorem szkoły oraz sporządza notatkę służbową opisując okoliczności zdarzenia.
5. Telefon alarmowy POLICJA 997

XIII. Procedura postępowania w przypadku ataku terrorystycznego

• Wtargnięcie napastników do obiektu

1. Poddaj się woli napastników – wykonuj ściśle ich polecenia.
2. Staraj się zwrócić uwagę napastników na fakt, że mają do czynienia z ludźmi (personifikowanie siebie i innych – zwracaj się do uczniów po imieniu – zwiększa szansę ich przetrwania).
3. Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów z jakimś poleceniem.

4. Zapamiętaj szczegóły dotyczące porywaczy i otoczenia – informacje te mogą okazać się cenne dla służb ratowniczych.

5. Staraj się uspokoić dzieci – zapanuj w miarę możliwości nad własnymi emocjami.

6. Dopóki nie zostanie wydane polecenie wyjścia:

- nie pozwól dzieciom wychodzić z pomieszczenia oraz wyglądać przez drzwi i okna,

- nakaż dzieciom położyć się na podłodze.

7. W chwili podjęcia działań zmierzających do uwolnienia, wykonuj polecenia grupy antyterrorystycznej.

UWAGA! Bądź przygotowany na surowe traktowanie przez Policję. Dopóki nie zostaniesz zidentyfikowany, jesteś dla nich potencjalnym terrorystą.

8. Po zakończeniu akcji:

- sprawdź obecność dzieci celem upewnienia się, czy wszyscy opuścili budynek – o braku któregokolwiek dziecka poinformuj Policję,

- nie pozwól żadnemu z dzieci samodzielnie wrócić do domu,

- prowadź ewidencję dzieci odbieranych przez rodziców/ osoby upoważnione.

• Użycie broni palnej na terenie szkoły

W sytuacji bezpośredniego kontaktu z napastnikiem:

1. Nakaż dzieciom położyć się na podłodze.

2. Staraj się uspokoić dzieci.

3. Dopilnuj, aby dzieci nie odwracały się tyłem do napastników w przypadku polecenia przemieszczania się.

4. Jeżeli terroryści wydają polecenia, dopilnuj, aby dzieci wykonywały je spokojnie – gwałtowny ruch może zwiększyć agresję napastników.

5. O ile to możliwe zadzwoń pod jeden z numerów alarmowych.

UWAGA! Nie rozłączaj się i staraj się, jeśli to możliwe, na bieżąco relacjonować sytuację.

Po opanowaniu sytuacji:

- upewnij się o liczbie osób poszkodowanych i sprawdź, czy strzały z broni palnej nie spowodowały innego zagrożenia (np. pożaru),

- zadzwoń lub wyznacz osobę, która zadzwoni pod jeden z numerów alarmowych,

- udziel pierwszej pomocy najbardziej potrzebującym,

- w przypadku, gdy ostrzał spowodował inne zagrożenie podejmij odpowiednie do sytuacji działania,

- zapewnij osobom uczestniczącym w zdarzeniu pomoc psychologiczną.

• Zagrożenie bombowe

Szkoła powinna odpowiednio zareagować w sytuacji, gdy ktoś dzwoni lub przesyła e-maila z informacją, że na jej terenie wybuchnie bomba. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który w jakikolwiek sposób otrzymał informację o podłożeniu ładunku wybuchowego, powinien o tym fakcie niezwłocznie poinformować dyrektora szkoły. Dyrektor z kolei podejmuje decyzję o niezwłocznym zawiadomieniu policji.

1. Każda osoba, która zauważy na terenie lub w pobliżu szkoły nietypowe zachowania osób, pozostawione bez opieki przedmioty (paczki, torby, teczki, itp.), samochody parkujące w nietypowych miejscach, powinna zawiadomić o tym dyrektora, a dyrektor- policję.
2. Zgłoszenia dyrektorowi, o którym mowa w ust.1, powinna dokonać także każda osoba, która przyjęła zgłoszenie o podłożeniu ładunku wybuchowego lub ujawniła przedmiot niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia.
3. Osoby wymienione w ust. 1 i 2 nie powinny przekazywać informacji osobom niepowołanym, aby uniknąć jej niekontrolowanego rozpowszechniania, paniki i utrudniania akcji ewakuacyjnej.
4. Dyrektor zarządza ewakuację i wyznacza osobę lub osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo budynku oraz uczniów do czasu przybycia policji.
5. Uczniowie opuszczają budynek szkolny pod nadzorem nauczycieli przedmiotów i wychowawców w sposób sprawny i spokojny. Nikt nie może dotykać ujawnionych niezidentyfikowanych przedmiotów.
6. Woźny wzywa służby pomocnicze: pogotowie ratunkowe, straż pożarną, pogotowie gazowe, pogotowie energetyczne, pogotowie wodno- kanalizacyjne. W miarę potrzeby odgradza niebezpieczny przedmiot.
7. Policja po przybyciu do szkoły przejmuje kierowanie akcją, a wszyscy są zobowiązani do stosowania się do jej poleceń.
8. Dyrektor odwołuje alarm bombowy po uprzednim uzgodnieniu z policją.

W przypadku gdy sprawcą fałszywego alarmu jest uczeń, szkoła powinna wyciągnąć wobec niego konsekwencje w sposób zdecydowany i zgodny z obowiązującym prawem

wewnątrzszkolnym. Statut lub szkolny system oceniania mogą przewidywać obniżenie oceny z zachowania lub zawieszenie w prawach ucznia

XIV. Procedura postępowania w przypadku przetrzymywania zakładników.

1. Zawiadomić dyrektora szkoły i policję.
2. Ewakuować dzieci z zagrożonego obszaru.
3. Nie dopuścić do powstania paniki.
4. Telefon alarmowy: **POLICJA 997**

XV. Procedura postępowania nauczycieli przy postrzeleniu/ zranieniu.

1. Zapewnić bezpieczeństwo pozostałym podopiecznym (np. podanie komendy do ukrycia się pod stolikiem).
2. Udzielić pierwszej pomocy poszkodowanemu, bądź zapewnić jej udzielenie poprzez wezwanie pielęgniarki.
3. Powiadomić dyrektora placówki, wezwać pogotowie, policję.
4. Zabezpieczyć miejsce zdarzenia do czasu przybycia odpowiednich służb.
5. Wskazać sprawcę (o ile jest znany) dyrektorowi lub pedagogowi/psychologowi szkolnemu.
6. Zawiadomić rodziców ucznia poszkodowanego i sprawcy (o ile jest znany).
7. Sporządzić notatkę z wydarzenia.
8. Zapewnić pomoc psychologiczną świadkom zdarzenia oraz uczniowi poszkodowanemu.
9. Telefony alarmowe: **POLICJA 997**
POGOTOWIE RATUNKOWE 999 lub 112

XVI. Procedury postępowania nauczycieli w sytuacji ujawnienia w szkole zjawiska cyberprzemocy

W przypadku zaistnienia w szkole sytuacji związanych z cyberprzemocy, wprowadza się następujące procedury postępowania:

1. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy (zgłoszenie przez uczniów, rodziców, świadków zdarzenia, nauczycieli). Stworzenie warunków do bezpiecznego zgłoszenia zdarzenia karalnego (zapewnienie anonimowości osobie zgłaszającej, szczególnie dziecku).
2. O zdarzeniu informowany jest wychowawca klasy, w której zaistniała sytuacja cyberprzemocy.
3. Wychowawca przekazuje informację o zdarzeniu pedagogowi szkolnemu.
4. Wychowawca wraz z pedagogiem ustalają okoliczności zdarzenia oraz świadków.
5. W uzasadnionych przypadkach w procedurę włącza się nauczyciela informatyki, który pomaga zabezpieczyć dowody i/lub ustalić tożsamość sprawcy cyberprzemocy.

6. Wszystkie dowody zastosowanej cyberprzemocy zbiera wychowawca wraz z pedagogiem.
7. Wychowawca podejmuje działania na rzecz natychmiastowego przerwania aktu cyberprzemocy (np. zawiadomienie administratora serwisu w celu usunięcia materiału, żądanie natychmiastowego usunięcia wszystkich filmów ośmieszających z telefonu sprawcy itp.).
8. Wychowawca przy pomocy pedagoga ustala, kto jest sprawcą zdarzenia.
9. Gdy sprawcą jest uczeń szkoły, pedagog prowadzi rozmowę pozwalającą ustalić przyczyny dokonania cyberprzemocy. W uzasadnionych wypadkach należy udzielić sprawcy pomocy psychologiczno-pedagogicznej, celem uniknięcia na przyszłość podobnych zachowań.
10. Kontakt z rodzicami/opiekunami prawnymi sprawcy celem omówienia zachowania dziecka, zapoznania z materiałem dowodowym oraz decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka.
11. W sytuacjach uzasadnionych pedagog powiadamia Komendę Miejską Policji i/lub sąd rodzinny o dokonaniu cyberprzemocy. O zasadności powiadomienia Komendy Miejskiej Policji decyzję podejmuje Dyrektor.
12. Uczeń, który dokonał cyberprzemocy jest monitorowany przez pedagoga i wychowawcę, celem zapobiegania aktom zemsty na osobach poszkodowanych.
13. Jeśli sprawca jest nieznany, należy – o ile to możliwe - dokonać natychmiastowego przerwania aktu cyberprzemocy od administratora serwisu oraz powiadomić Policję.
14. Wobec ofiary cyberprzemocy wychowawca podejmuje działania ochronne i wspierające. Zapewnia ucznia, że dobrze zrobił zgłaszając zdarzenie. Radzi, jak powinien postąpić, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie dopuścić do eskalacji prześladowania.
15. Sytuacja dziecka, które padło ofiarą przemocy, musi być monitorowana, aby nie dopuścić do dalszych działań przemocowych lub odwetowych ze strony sprawcy. Podobnie należy postąpić w przypadku, gdy o zdarzeniu poinformowali świadkowie, a nie ofiara cyberprzemocy.
16. Rodzice/opiekunowie prawni dziecka - ofiary winni być natychmiast poinformowani o sposobie rozwiązania sytuacji związanej z cyberprzemocy.
17. Z zaistniałego zdarzenia należy sporządzać przez cały czas wyjaśniania sprawy notatki służbowe, w której zawarte będą daty i miejsca rozmów, personalia osób biorących udział w wyjaśnianiu spraw, opisy przebiegu wydarzeń oraz podpisy świadków zdarzenia i wyjaśniania sprawy.

Podczas wyjaśniania sprawy nie należy dopuszczać do konfrontacji sprawcy z ofiarą celem zachowania poczucia bezpieczeństwa ofiary cyberprzemocy.

Do zjawisk związanych z cyberprzemocą zalicza się:

- Robienie zdjęć innym osobom telefonem komórkowym bez zgody rodziców/opiekunów prawnych,
- Wstawianie zdjęć osób zarejestrowanych na fotografii bez ich zgód, a szczególnie przy ich wyraźnym sprzeciwie,

- Włamania na pocztę elektroniczną, strony internetowe, kradzież treści zamieszczonych na prywatnych stronach internetowych,
- Stalking (nękanie przy pomocy internetu, telefonów komórkowych),
- Groźby i znieważania wysyłane za pomocą Internetu lub telefonów komórkowych,
- Umieszczanie wulgarnych treści w Internecie, publikacja ich w miejscach masowego dostępu dzieci i młodzieży,
- Bezprawne wykorzystywanie informacji,
- Uwodzenie i treści pornograficzne w Internecie.

W przypadku gdy dziecko/uczeń w sposób nadmierny korzysta z mediów elektronicznych, bądź istnieje uzasadnione podejrzenie o uzależnieniu od nich, rodzice/opiekunowie prawni otrzymują niezwłocznie informacje o tych faktach od wychowawcy klasowego. Wychowawcy wsparcia udzielają specjaliści : pedagog, psycholog, nauczyciel informatyki.

Powiadomienie ma na celu:

- zwiększenie kontroli nad korzystaniem przez dziecko/ucznia z mediów elektronicznych,
- zapobieganie ewentualnemu zagrożeniu uzależnieniem w możliwie wczesnym stadium,
- dostarczenie wiedzy w zakresie diagnozowania i leczenia uzależnień w wyspecjalizowanych placówkach.

XVII. Procedury w sytuacji stwierdzenia dewastacji mienia szkolnego i cudzej własności

Nauczyciel, pracownik szkoły, który był świadkiem lub został powiadomiony o niewłaściwym zachowaniu ucznia jest zobowiązany podjąć następujące kroki:

Interwencja nauczyciela – podjęcie próby przerwania zdarzenia.

1. Ustalenie (w miarę możliwości) sprawcy czynu.
2. Zgłoszenie zdarzenia wychowawcy / Dyrekcji szkoły.
3. Poinformowanie i wezwanie rodziców.
4. W przypadku dużej szkody zgłoszenie zdarzenia Policji.
5. Wyciągnięcie konsekwencji wobec ucznia, zgodnie ze statutem szkoły.

XVIII. Procedura postępowania w przypadku kradzieży.

1. Rozmowa wychowawcy z uczniem celem ustalenia przyczyn i przedmiotu kradzieży,
2. Poinformowanie dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji,
3. Wezwanie do szkoły rodziców ucznia i przekazanie informacji,
4. Zobowiązanie ucznia do oddania skradzionej rzeczy, ewentualnie pokrycie kosztów skradzionego przedmiotu,
5. W przypadku odmowy współpracy przez ucznia i rodziców – powiadomienie policji,
6. Dalszy tok postępowania prowadzi policja.

XIX. Postępowanie w sytuacji zachowania autodestrukcyjnego ucznia.

1. Nauczyciel, a także każdy pracownik szkoły, który zaobserwował u ucznia zachowania autodestrukcyjne, powiadamia o sytuacji pedagoga.
2. Pedagog ma obowiązek:
  - poinformować dyrektora szkoły, wychowawcę klasy o zaistniałej sytuacji kryzysowej,
  - w razie potrzeby udzielić mu pomocy medycznej, a w przypadku poważniejszego zagrożenia zdrowia, w porozumieniu z dyrektorem szkoły wezwać pogotowie,
  - przeprowadzić rozmowę z uczniem, w miarę możliwości zdiagnozować przyczyny zaistniałej sytuacji i określić formy oraz zakres pomocy,
  - poinformować rodziców o autodestrukcyjnych zachowaniach dziecka. Zmobilizować ich do skorzystania z pomocy specjalistycznej poza szkołą w celu diagnozy i terapii,
  - poinformować o ustaleniach wychowawcę klasy.
3. Uczeń otrzymuje również pomoc psychologiczno- pedagogiczną na terenie szkoły w formie odpowiedniej do rozpoznanych potrzeb.

XX. Postępowanie w przypadku stwierdzenia u ucznia ryzyka zachowań samobójczych, przejawiania skłonności samobójczych oraz popełnienia samobójstwa.

POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU PODEJRZENIA, ŻE

A) UCZEŃ PRZEJAWIA SKŁONNOŚCI SAMOBÓJCZE

1. Nauczyciel, pracownik szkoły, który zwrócił uwagę na zmiany w sposobie codziennego funkcjonowania ucznia lub został o nich powiadomiony (np. przez uczniów, rodziców, rówieśników, itp.), zobowiązany jest niezwłocznie poinformować wychowawcę klasy, pedagoga, dyrektora szkoły o zaobserwowanych sygnałach ostrzegawczych.
2. Wychowawca i pedagog podejmują kolejne działania:
  - otaczają ucznia szczególną opieką, organizują indywidualne wsparcie psychologiczne i pedagogiczne na terenie szkoły,
  - przekazują uzyskane informacje rodzicom ucznia, angażują ich do współpracy w zakresie diagnozy i poprawy emocjonalnego funkcjonowania ucznia,
  - obserwują stan psychiczny ucznia pod kątem zaobserwowanych ostrych kryzysów psychicznych (depresji, przedłużającego się stresu) oraz jego sytuacji rodzinnej i edukacyjnej.

B) POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU POWZIĘCIA PODEJRZENIA, ŻE UCZEŃ PRZEJAWIA SKŁONNOŚCI SAMOBÓJCZE:

1. Zaufaj swojemu podejrzeniu, że młody człowiek może przejawiać tendencje samobójcze.
2. Powiedz mu, że obawiasz się o niego i staraj się go wysłuchać.
3. Zadawaj pytania bezpośrednie. Nie obawiaj się pytać wprost, czy myśli o samobójstwie, a jeśli tak, to czy je zaplanował.
4. Staraj się nie okazywać, że to, co słyszysz, jest dla ciebie szokujące. Unikaj dyskusji o tym, czy samobójstwo jest dobre, czy złe ani nie prowadź poradnictwa, jeżeli nie masz do tego kwalifikacji. Nie przyrzekaj, że zachowasz zamiary dziecka w tajemnicy, ponieważ może okazać się to niewykonalne.
5. Nie pozostawiaj dziecka samego, jeżeli uważasz, że zagrożenie samobójstwem ma charakter bezpośredni. Zapewnij dziecko, że coś z tym można zrobić, że jego

samobójcze pragnienia nie są lekceważone i że z czasem zagrożenie najprawdopodobniej minie.

6. Zapewnij sobie pomoc specjalisty, terapeuty lub innej odpowiedzialnej osoby dorosłej. Wytłumacz dziecku, że pomoc jest w zasięgu ręki i że niezbędne jest zwracanie się o tę pomoc w sposób bezpośredni, kiedy tylko pragnienie samobójstwa staje się silne.
7. Upewnij się, że dziecko jest bezpieczne i że osoby dorosłe odpowiedzialne za nie zostały powiadomione i zajęły się nim.
8. Kiedy wydaje ci się, że dziecko uporło się z ostrą fazą kryzysu, śledź uważnie jego dalsze postępy. Wiele osób popełniło samobójstwo po tym, kiedy już wydawało się, że są odnowione i wzmocnione.

Należy pamiętać, aby zawsze o zaistnieniu takich sytuacji poinformować dyrektora szkoły, koordynatora do spraw bezpieczeństwa, a za ich pośrednictwem pedagoga szkolnego. To pedagog powinien monitorować dalsze posunięcia wobec ucznia będącego w grupie ryzyka.

C) JEŚLI ZAISTNIEJE REALNE ZAGROŻENIE ZAISTNIENIA PRÓBY SAMOBÓJCZEJ UCZNIĄ, NALEŻY PODJĄĆ NASTĘPUJĄCE CZYNNOŚCI:

1. Jednoznacznie określić rodzaj zdarzenia.
2. Nie pozostawiać ucznia znajdującego się w kryzysie samego i próbować przeprowadzić go w bezpieczne, ustrome miejsce.
3. Zebrać wstępne informacje o okolicznościach zdarzenia.
4. W razie konieczności wezwać pomoc – pogotowie ratunkowe, policję, straż miejską i w czasie tej interwencji zadbać, by przebiegała ona spokojnie i dyskretnie.
5. Ocenić ryzyko dalszego zagrożenia (możliwe, że konieczna będzie hospitalizacja dziecka).
6. Zawiadomić o zdarzeniu dyrekcję szkoły, wychowawcę dziecka oraz rodziców.
7. Chronić ucznia oraz inne osoby przed dodatkową traumą, związaną z np. kontaktem z mediami.

Uczeń, który podjął próbę samobójczą **bezwzględnie powinien otrzymać konsultację psychiatryczną**. Jeśli uczeń wróci do szkoły, należy w trakcie pierwszych z nim kontaktów pamiętać o daniu mu wsparcia, akceptacji, okazaniu zrozumienia. Należy uznać próbę samobójczą za fakt historyczny, aby utrzymać dystans do tego co się stało; skoncentrować się na głównych problemach ucznia i jeśli to możliwe pozytywnie je przeformułować; wskazać różne systemy oparcia, a co najważniejsze słuchać, co mówi uczeń – często samo wysłuchanie jest skuteczne.

Należy również ocenić ryzyko ponownej próby samobójczej. Osoby, które raz podjęły próbę zamachu na swoje życie, łatwiej podejmują ponowną próbę. W związku z tym należy dokładnie przeanalizować przyczyny zachowania ucznia i ocenić występowanie czynników ryzyka podejmowania próby samobójczej.

D) JEŚLI UCZEŃ POPEŁNI SAMOBÓJSTWO NALEŻY PAMIĘTAĆ O KILKU ZASADACH:

1. Po samobójstwie lub usiłowaniu popełnienia może dojść do zjawiska zakazania się samobójstwem. Należy zidentyfikować wszystkich uczniów w złym stanie emocjonalnym lub ze skłonnościami samobójczymi i otoczyć ich większą opieką i wsparciem – takie osoby często identyfikują się z samobójcami.
2. Koledzy szkolni, personel i rodzice powinni być poinformowani o wydarzeniu. Należy również stworzyć możliwość do przepracowania emocji z tym związanych.
3. W czasie dyskusji, rozmów nie można dopuścić do gloryfikowania tego typu oraz do idealizacji osoby samobójcy.
4. Nie należy organizować uroczystości o charakterze wspominkowym, ani apeli szkolnych na których informowano by o zdarzeniu.
5. Uczniowie powinni uzyskać informację o miejscach, w których uzyskaliby pomoc w czasie kryzysu oraz numery telefonów zaufania

XXI. Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo – informacja od ucznia, kolegów, rodziny, osób postronnych itp.

1. Każdy pracownik szkoły, który otrzymuje informacje, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo ma obowiązek powiadomić o tym fakcie dyrektora szkoły, pedagoga i wychowawcę.
2. Do zadań powiadomionych osób należy:
  - a. zaopiekowanie się uczniem, nie pozostawianie go samego, przeprowadzenie w bezpieczne miejsce,
  - b. powiadomienie o zaistniałej sytuacji i zagrożeniu rodziców, przekazanie ucznia pod ich opiekę,
  - c. zobowiązanie rodziców do zapewnienia dziecku wsparcia medycznego i psychiatrycznego,
  - d. po zakończeniu działań interwencyjnych wychowawca i pedagog planuje dla ucznia pomoc psychologiczno- pedagogiczną na terenie szkoły.

XXII. Postępowanie w przypadku wystąpienia próby samobójczej na terenie szkoły.

1. Osoba, która została powiadomiona o próbie samobójczej ucznia lub była świadkiem zdarzenia niezwłocznie informuje o sytuacji dyrektora szkoły, pedagoga i wychowawcę. W razie potrzeby dyrektor szkoły wzywa pomoc-pogotowie ratunkowe, policję.
2. Pedagog jest zobowiązany podjąć następujące działania interwencyjne:
  - jeśli to możliwe, przeprowadzić ucznia w bezpieczne, ustrome miejsce i zapewnić u opiekę oraz wsparcie psychiczne,
  - zebrać wstępne informacje o okolicznościach zdarzenia i dokonać oceny dalszego zagrożenia (ewentualna potrzeba hospitalizacji ucznia),
  - zadbać, aby interwencja przebiegła spokojnie i dyskretnie,
  - powiadomić rodziców ucznia o zdarzeniu,
  - zadbać o ochronę ucznia i innych osób przed dodatkową traumą związaną np. z kontaktami z mediami.
3. Po zakończeniu działań interwencyjnych pedagog/wychowawca zobowiązany jest:
  - dokonać wstępnej diagnozy ryzyka ponowienia próby samobójczej oraz zaplanować dalszą strategię postępowania,
  - zmobilizować rodziców do udzielenia dziecku wsparcia i zapewnienia bezpieczeństwa oraz zachęcić do skorzystania z fachowej pomocy psychiatryczno- psychologicznej,
  - rozpocząć pracę profilaktyczną z uczniami mającymi kontakt z osobą, która podjęła próbę samobójczą, a także z rodzicami uczniów (ze szczególnym zwróceniem uwagi na możliwość wystąpienia stresu pourazowego),
  - poinformować uczniów o miejscach, w których uzyskają pomoc w sytuacji kryzysu (adresy ośrodków, numery infolinii i telefonów zaufania),
  - w przypadku kontaktu mediów ze szkołą, podjąć działania zmniejszające ryzyko wystąpienia dodatkowej traumy u uczniów.

W przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa dyrektor szkoły informuje organ prowadzący i nadzorujący szkołę o zaistniałej sytuacji

Pedagog, wychowawca, psycholog z zewnątrz udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej pozostałym uczniom szkoły.

XXIII. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku konieczności zawiadomienia o śmierci/ samobójstwie ucznia.

Nie jest wykluczone, że szkoła może stanąć przed koniecznością poinformowania bliskich o śmierci dziecka, bądź osoby dorosłej – pracownika szkoły. Takie sytuacje są niezmiernie rzadkie – i oby nigdy nie było takiej konieczności – jednak dobrze jest się przygotować do takiej możliwości.

O śmierci ucznia lub nauczyciela, która miała miejsce na terenie szkoły lub w związku z zajęciami szkolnymi, wycieczkami, koloniami itp. powinien poinformować rodzinę dyrektor szkoły lub osoba upoważniona (jednak musi ona bezpośrednio kojarzyć się z administracją szkolną). Dotyczy to oczywiście sytuacji, kiedy jest na to czas. Pozostałe przypadki pozostają w geście policji, lekarzy, psychologów itp. nie każdy czuje się na siłach do konfrontacji z niekiedy ekstremalnymi emocjami przeżywanymi przez rodzinę, która doświadczyła śmierci np. dziecka. Wówczas trzeba poprosić pedagoga, aby przejął na siebie zadanie.

Każdy przypadek śmierci gwałtownej jest niepowtarzalny i rodzi indywidualne przeżycia. Istnieją jednak **uniwersalne wskazówki, którymi trzeba się kierować:**

1. Powiadomienie o śmierci zawsze powinno się odbywać twarzą w twarz. Należy unikać powiadomienia za pomocą telefonu lub poczty. Jeżeli jest to tylko możliwe. Powinno odbywać się w mieszkaniu, nigdy na klatce, w progu drzwi.
2. Prawidłowe powiadomienie o śmierci musi spełnić następujące warunki: - dostarczyć niezbędne informacje; - udzielić pierwszego wsparcia dla ofiar; - ochronić godność i okazać szacunek wobec ofiary jak i powiadamianej rodziny.
3. Powiadomienie powinno odbyć się w czasie możliwie jak najkrótszym od ustalenia tożsamości ofiary i ustalenia tożsamości osób mu najbliższych.
4. Przed powiadomieniem należy zebrać informację o relacjach ofiary z osobą powiadamianą, o stanie zdrowia osoby powiadamianej (zwłaszcza choroby serca, krążenie, cukrzyca itp.) – informacje, które są istotne do przewidywania sposobu reakcji osoby powiadamianej. Osoby powiadamiane mogą reagować w sposób bardzo emocjonalny, mogą potrzebować pierwszej pomocy. Warto przygotować sobie wsparcie pogotowia medycznego, żeby móc umożliwić w razie potrzeby natychmiastową interwencję lekarską.
5. Powiadomienie o śmierci powinno odbywać się przez co najmniej dwie osoby. Jedna udziela informacji, druga zaś obserwuje reakcje osoby powiadamianej. Powiadomienie powinno odbyć się na terenie przyjaznym osobie powiadamianej.

6. Zawiadomienie powinno być możliwie jak najprostsze, bez „owijania w bawełnę” i dorabiania różnych historii. Np. „Mam dla pani/pana bardzo złą wiadomość. Pani/pana bliski nie żyje”. Powinno się wyrazić współczucie, przykrość i zrozumienie. Tak jak w przypadku standardowych kondolencji. Należy zachować się empatycznie, w razie potrzeby udzielić wsparcia fizycznego np. objąć ofiarę, podać chusteczkę do nosa.
7. Trzeba być przygotowanym na udzielenie wszystkich informacji jakie będzie wymagała osoba powiadamiana. Osoby te często czują potrzebę powiedzenia się szczegółów dotyczących śmierci bliskiego, okoliczności itp. (jak, w jaki sposób, kiedy, gdzie). Udzielane informacje powinny być również proste i zwięzłe. Należy unikać drastycznych szczegółów i informacji niepotrzebnych odnoszących się do drugorzędnych elementów sprawy.
8. Należy skupić się na udzieleniu pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego – zaproponować pomoc w zawiadamianiu innych bliskich, zapytać się czy jest coś co możemy zrobić dla rodziny zmarłego
9. Nie należy, po zawiadomieniu o śmierci, zostawić rodziny i bliskich zmarłego samych, bez opieki. Powinien zostać pracownik socjalny lub psycholog, tak długo, aż minie pierwsza reakcja – szok lub pojawią się osoby bliskie np. członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele. Należy podać swoje dane kontaktowe (telefon, ewentualnie adres), aby udzielić informacji lub/i wsparcia, w razie potrzeby. Aby rodzina ofiary nie czuła się pozostawiona sama sobie. Podać namiary instytucji udzielających wsparcia (np. psychologowie).
10. Jeżeli rodzina zmarłego nie znajduje się w miejscu zamieszkania, należy powiadomić sąsiadów o potrzebie kontaktu z rodziną (powodem jest wydarzenie nadzwyczajne, interwencja z udziałem medyków itp.), natomiast nie należy udzielać szczegółowych informacji sąsiadom, nie można wspomnieć o śmierci, aby to nie oni zawiadomili rodzinę zmarłego.
11. W realiach szkolnych rodzina nie powinna dowiadywać się o śmierci ucznia z mediów lub osób trzecich. Informowanie leży po stronie personelu szkoły, Dyrekcji.
12. Absolutnie unikać należy powierzania zadania informowania o śmierci dzieciom lub nastolatkom

XXIV. Przepisy przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości (zwałcenia, obcowanie seksualne, obnażanie siebie i innych, dotykanie narządów płciowych, doprowadzenie małoletniego poniżej 15 lat do obcowania płciowego lub podania się innej czynności seksualnej).

Procedury postępowania nauczycieli w przypadku przemocy seksualnej wobec dziecka

1. Nauczyciel, pracownik szkoły, który był świadkiem lub został powiadomiony o zdarzeniu, jest zobowiązany podjąć następujące kroki:

- zatrzymać lub zapamiętać sprawcę, poszkodowanego i świadków,
- oddzielić osobę poszkodowaną od sprawcy zdarzenia,
- w razie potrzeby udzielić doraźnej pomocy poszkodowanemu,
- doprowadzić sprawcę, poszkodowanego oraz świadków do wychowawcy klasy/ pedagoga szkolnego lub podać dane uczniów.

2. Osoba, której zgłoszono zdarzenie zobowiązana jest:

- powiadomić o zdarzeniu dyrektora szkoły,
- przeprowadzić rozmowę z poszkodowanym w obecności pedagoga i/ lub wychowawcy,
- powiadomić rodziców ofiary o zdarzeniu, o możliwości uzyskania pomocy w specjalistycznych poradniach, w razie potrzeby poprosić o odebranie dziecka ze szkoły,
- przeprowadzić rozmowę wyjaśniającą ze sprawcą i świadkami zdarzenia,
- nazwać naganne zachowanie i omówić konsekwencje prawne dla sprawcy,
- wyznaczyć konsekwencje szkolne dla sprawcy,
- zobowiązać sprawcę do zaniechania nagannego zachowania,
- zawiadomić rodziców sprawcy,
- przekazać informacje wychowawcy i pedagogowi,
- sporządzić ze zdarzenia notatkę służbową i w razie potrzeby przedłożyć ją do wglądu policji.

3. Dyrektor szkoły zobowiązany jest z urzędu zgłosić sprawę na policję, jeśli ofiarą zdarzenia była osoba poniżej 15 roku życia.

4. Pedagog podejmuje pracę profilaktyczną i wychowawczą z uczniami i rodzicami.

Co powinien zrobić nauczyciel?

1. W planie wychowawczym, opracowanym na każdy rok szkolny, powinien przewidzieć zadania z zakresu uświadamiania uczniom praw dziecka, form i metod ich przestrzegania i łamania oraz procedur podejmowanych w takim przypadku – z listą adresową instytucji i osób powołanych do udzielania pomocy pokrzywdzonym w ten sposób dzieciom.
2. Bacznie obserwować swoich uczniów, uważnie ich słuchać i nie bagatelizować jakichkolwiek informacji niosących ryzyko wykorzystania dziecka, nawet jeśli wydają się mało prawdopodobne, np. dotyczą osoby bardzo szanowanej w środowisku czy członka najbliższej rodziny dziecka.
3. Nie bać się rozmawiać z dziećmi – ofiarami przemocy seksualnej, a także z ich rodzicami. Stosować się do następujących zasad:
  - Zapewnij dziecko, że mu wierzysz.
  - Zadbaj o jego bezpieczeństwo, zrób wszystko, by uchronić je przed kolejnymi atakami przemocy.
  - Pochwal i docień to, że opowiedziało o tym, co się wydarzyło.
  - Spróbuj zrozumieć i zaakceptować fakt, że o molestowaniu nie powiedziało wcześniej.
  - Nie obwiniaj dziecka za to, co się stało.
  - Wytłumacz mu, że całą odpowiedzialność za to, co się wydarzyło, ponosi sprawca.
  - Pozwól dziecku odczuć i wyrażać wszystkie uczucia, jakie przeżywa w związku z zaistniałą (zarówno pozytywne, jak i negatywne).
  - Nie bądź wobec niego nadopiekuńczy.
  - Zapewnij mu specjalistyczną pomoc (medyczną, psychologiczną, prawną).
4. Znać przepisy prawne nakładające na nauczyciela obowiązek reagowania w przypadku krzywdzenia dzieci i stosować je bezwarunkowo.

Przemoc seksualną wobec dzieci rozpoznać można po licznych objawach

Objawy psychologiczne i behawioralne:

- Nadmierna erotyzacja dziecka: prowokacyjne i uwodzicielskie zachowania seksualne, erotyczne rysunki lub zabawy, agresja seksualna wobec rówieśników, wczesna lub nasilona masturbacja dziecięca, nieadekwatna do fazy rozwoju psychoseksualnego, nieadekwatny do poziomu rozwoju dziecka język dotyczący sfery seksualnej

- Obniżony nastrój
- Lęk, niepokój (dziecko może bać się iść do szkoły, boi się kontaktów z ludźmi, boi się spać samo itd.)
- Poczucie winy, niska samoocena
- Myśli samobójcze
- Koszmary, lęki nocne
- Nadpobudliwość psychoruchowa
- Trudności w koncentracji uwagi
- Wtórne moczenie się
- Zachowania regresywne (np. powrót do ssania palca czy smoczka)
- Picie alkoholu, narkotyzowanie się
- Prostyucja
- Zaburzenia łaknienia – anoreksja, bulimia
- Problemy szkolne, złe relacje z rówieśnikami
- Dolegliwości psychosomatyczne: bóle brzucha, głowy, nudności, wymioty

XXV. Procedura postępowania nauczyciela z uczniem/ dzieckiem wagarującym.

1. Nauczyciel przekazuje informacje wychowawcy klasy/ grupy przedszkolnej.
2. Wychowawca klasy/grupy przedszkolnej powiadamia o zaistniałym fakcie dyrektora i pedagoga szkolnego.
3. Wychowawca klasy/ grupy przedszkolnej a w razie jego braku nauczyciel samodzielnie powiadamia rodziców/prawnych opiekunów o nieobecności ucznia/ dziecka i przypuszczeniu, że przebywa poza terenem szkoły na wagarach.
4. Po każdej nieusprawiedliwionej nieobecności wychowawca przeprowadza z uczniem rozmowę wyjaśniającą lub kieruje go do pedagoga.
5. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców/ prawnych opiekunów ucznia i stara się wyjaśnić sytuację. W przypadku potwierdzenia informacji wraz z pedagogiem zobowiązuje ucznia do uczęszczania na zajęcia, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.

6. W uzasadnionych przypadkach braku realizacji obowiązku szkolnego dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję

TELEFON ALARMOWY: 997 lub 112.

XXVI. Postępowanie w przypadku ucieczki z lekcji, wagarów.

1. Nauczyciel stwierdzający fakt ucieczki lub wagarów ucznia (po wcześniejszym sprawdzeniu pomieszczeń szkolnych), jak najszybciej informuje o tym wychowawcę klasy.
2. Wychowawca jak najszybciej informuje o w/w sytuacji rodziców (prawnych opiekunów).
3. Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem, próbując ustalić powód wagarów/ ucieczki, motywuje ucznia do zmiany zachowania.
4. Jeżeli ucieczka/ wagary powtórzą się wychowawca wzywa rodziców/ opiekunów prawnych ucznia do szkoły i wspólnie ustalają, jakie działania należy podjąć w celu wyeliminowania wagarów.
5. Wychowawca zgłasza problem pedagogowi szkolnemu, który włącza się w proces wychowawczy zmierzający do wyeliminowania zjawiska/
6. Całą sytuację należy przedstawić dyrektorowi szkoły.

XXVII. Procedury postępowania związane z zagrożeniami występującymi w środowisku rodzinnym

a) Rodzice odmawiają współpracy ze szkołą

b) Dziecko jest ofiarą lub uczestnikiem przemocy domowej, jest zaniedbywane (głodne, brudne, nieadekwatnie ubrane, bez przyborów szkolnych, nie leczone).

1. RODZICE ODMAWIAJĄ WSPÓŁPRACY ZE SZKOŁĄ

- 1) Wychowawca z pomocą pedagoga próbuje nawiązać współpracę z rodzicami.
- 2) W przypadku braku współpracy lub nie stawienia się rodziców do szkoły na pisemne wezwanie wychowawca powiadamia dyrektora szkoły.
- 3) Jeśli nadal pojawiają się informacje o przejawach demoralizacji ucznia, dyrektor powiadamia policję.

2. DZIECKO JEST OFIARĄ LUB UCZESTNIKIEM PRZEMOCY DOMOWEJ, JEST ZANIEDBYWANIE (GŁODNE, BRUDNE,

**NIEADEKWATNIE UBRANE, BEZ PRZYBORÓW SZKOLNYCH, NIE
LECZONE)**

- 1) Należy poinformować wychowawcę, pedagoga, dyrektora szkoły.
- 2) Podjąć próbę nawiązania współpracy z rodzicami.
- 3) Dyrektor powiadamia właściwy Ośrodek Pomocy Społecznej i/lub pisemnie występuje z prośbą o wgląd w sytuację rodzinną do sądu rodzinnego.
- 4) Uczeń powinien pozostać pod szczególną opieką wychowawcy/ pedagoga.
- 5) Powinna być podjęta współpraca z instytucjami tj. policją, kuratorami, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, poradniami, ośrodkami wsparcia i interwencji kryzysowej.

**XXVIII. Procedury powiadamiania rodziców lub prawnych opiekunów ucznia o
trudnych sytuacjach wychowawczych.**

1. Wychowawca oddziału telefonicznie /jeżeli brak takiej możliwości przekazuje na piśmie/ informuje o zaistniałej sytuacji wychowawczej oraz podjętych działaniach profilaktyczno – wychowawczych w sprawie bądź prosi rodziców o przybycie do szkoły w sytuacji kiedy nasilają się trudności wychowawcze.
2. Podczas spotkania z rodzicem wychowawca omawia daną sytuację i ustala dalsze kroki postępowania z uczniem oraz kierunki współpracy z rodzicem.
3. Wychowawca sporządza notatkę służbową.
4. W przypadku nieobecności wychowawcy należy zachować obowiązującą w szkole drogę służbową (wychowawca, pedagog, Dyrekcja).

Uwaga: W przypadku nieobecności wychowawcy należy zachować obowiązującą w szkole drogę służbową (wychowawca, pedagog, dyrekcja).

W sytuacji, kiedy opiekę nad dzieckiem sprawuje inna osoba, rodzic ma obowiązek poinformować Dyrektora szkoły o wyznaczonej osobie sprawującej czasowo opiekę prawną nad dzieckiem tj podanie aktualnych danych osobowych, adresu zamieszkania, telefonu kontaktowego oraz pisemnej zgody osoby upoważnionej do pełnienia roli opiekuna.

XXIX. Procedury postępowania pracowników niepedagogicznych w sytuacji, gdy są świadkami niezgodnego ze statutem szkoły zachowania ucznia.

1. Każdy pracownik szkoły ma prawo i obowiązek zwrócić uwagę uczniowi, który zachowuje się niezgodnie z zasadami przyjętymi w szkole.
2. O zaistniałej sytuacji informuje wychowawcę, pedagoga szkolnego lub innego nauczyciela. W przypadkach uzasadnionych zawiadamia dyrektora szkoły.

XXX. Procedura postępowania w przypadku gdy brak informacji lub niejasna jest sytuacja formalno – prawna dziecka/ rodzice przebywają za granicą.

1. Poinformowanie wychowawcy, pedagoga/dyrektora szkoły.
2. Podjęcie próby nawiązania współpracy z rodzicami.
3. Objęcie ucznia szczególną opieką przez wychowawcę, pedagoga.
4. Współpraca z instytucjami wspierającymi szkołę: policją, kuratorami sądowymi, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, poradniami, ośrodkami wsparcia i interwencji kryzysowej, itp.
5. Jeśli podjęte działania nie przyniosły rezultatu dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny z prośbą o wgląd w sytuację rodzinną dziecka.

XXXI. Procedura postępowania w przypadku stwierdzenia wszawicy w szkole.

Cel procedury:

Procedura ma zapewnić higieniczne warunki pobytu dzieci w szkole oraz chronić przed rozprzestrzenieniem się wszawicy w placówce.

Zakres procedury:

Procedura dotyczy postępowania w przypadku stwierdzenia wszawicy w szkole.

Uczestnicy postępowania – zakres odpowiedzialności

1. **Rodzice (opiekunowie prawni):** muszą mieć świadomość konieczności monitorowania na bieżąco czynności skóry głowy własnego dziecka.
2. **Nauczyciele:** zobowiązani są do natychmiastowego zgłaszania dyrektorowi szkoły sygnałów dotyczących pojawienia się wszawicy w placówce.
3. **Pracownicy obsługi:** winni zgłosić swoje podejrzenia, co do wystąpienia wszawicy w danej grupie, klasie – nauczycielowi, bądź dyrektorowi.

Sposób prezentacji procedur:

1. Zapoznanie rodziców z obowiązującymi w placówce procedurami na zebraniach z rodzicami.
2. Zapoznanie wszystkich pracowników szkoły z treścią procedur.

Tryb dokonywania zmian w procedurze:

1. Wszelkich zmian w opracowanej procedurze może dokonać z własnej inicjatywy lub na wniosek rady pedagogicznej dyrektor placówki. Wnioskodawcą zmian może być również rada rodziców.
2. Proponowane zmiany nie mogą być sprzeczne z prawem.

Opis procedury:

Zgoda rodziców na objęcie dziecka opieką (w tym również opieką zdrowotną przez pielęgniarkę) jest równoznaczna z wyrażeniem zgody na dokonanie w przypadku uzasadnionym przeglądu czystości skóry głowy dziecka.

1. Podczas wywiadówek wychowawcy mają obowiązek przypomnieć rodzicom o konieczności monitorowania czystości skóry głowy dziecka.
2. Dyrektor szkoły zarządza dokonanie przez pielęgniarkę kontroli czystości skóry głowy wszystkich dzieci w klasie, z zachowaniem zasady intymności (kontrola indywidualna w wydzielonym pomieszczeniu).
3. Pielęgniarka zawiadamia rodziców dzieci, u których stwierdzono wszawicę o konieczności podjęcia niezwłocznie zabiegów higienicznych skóry głowy. W razie potrzeby instruuje rodziców o sposobie działań, informuje też o konieczności poddania się kuracji wszystkich domowników i monitoruje skuteczność działań, jednocześnie informuje dyrektora szkoły o wynikach kontroli i skali zjawiska.
4. Dyrektor szkoły lub upoważniona osoba (nauczyciel), w przypadku 2 – krotnego w odstępie 7 – dniowym stwierdzeniu istnienia problemu związanego z wszawicą w klasie, informuje wszystkich rodziców o występowaniu wszy, z zaleceniem codziennej kontroli czynności głowy dziecka oraz czystości głów domowników.

5. W przypadku, gdy rodzice zgłoszą trudności w przeprowadzeniu kuracji (np. brak środków na zakup preparatu), dyrektor szkoły we współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej, udzielają rodzicom lub opiekunom niezbędnej pomocy.
6. Pielęgniarka, po upływie 7 – 10 dni kontroluje ponownie stan czystości skóry głowy dzieci po przeprowadzonych zabiegach higienicznych przez rodziców.
7. W sytuacji stwierdzenia nieskuteczności zalecanych działań, pielęgniarka zawiadamia o tym dyrektora szkoły w celu podjęcia bardziej radykalnych kroków (zawiadomienie ośrodka pomocy społecznej o konieczności wzmocnienia nadzoru nad realizacją funkcji opiekuńczych przez rodziców dziecka oraz udzielenia potrzebnego wsparcia).

XXXII. Procedura po zakończeniu trwania kryzysu.

1. Nauczyciele i pracownicy szkoły po zakończeniu kryzysu zobowiązani są do zapewnienia wsparcia i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa. Specyficzną dla interwencji kryzysowej jest to, że należy ją podjąć niezwłocznie po wydarzeniu, tak szybko, jak tylko to możliwe.
2. W sytuacji kryzysowej dyrektor zobowiązany jest zwrócić się o pomoc psychologiczną do rejonowej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.
3. Wychowawca jest osobą towarzyszącą psychologowi/ psychologom w jego/ w ich oddziaływaniu terapeutycznym. Inni pracownicy powinni być świadomi wagi tego problemu.
4. O czym opiekunowie powinni wiedzieć ?
  - należy ucznia wysłuchać,
  - dać uczniowi emocjonalne wsparcie ułatwiające emocjonalne odreagowanie,
  - przeciwdziałać tendencjom do zaprzeczania,
  - dokonać oceny dotychczasowych sposobów radzenia sobie,
  - szukać sprawdzonych strategii działania,
  - stworzyć plan pomocy.
5. Czego opiekunowie powinni unikać ?
  - pocieszania,
  - dawania rad,
  - pouczania,

- tłumienia reakcji emocjonalnych (np. zdania typu: „będzie dobrze”, „nie płacz już”, „uspokój się”,
- pospieszania w działaniu,
- wymuszania szybkich decyzji,
- zbyt szybkiego podawania leków uspakajających.

6. Normalna reakcja na sytuację kryzysową jest reakcją tzw. stresu traumatycznego – to zespół zachowań, reakcji emocjonalnych i myśli związanych z wydarzeniem traumatycznym. Za czas trwania tej reakcji jako normalnej, przyjmuje się okres uczestnictwa w zdarzeniu kryzysowym do około 6 miesięcy po nim:

7. Wtedy uczniowie mogą:

- unikać rozmów o zdarzeniu lub nadmiernie się na nim koncentrować
- mieć nawracające, natrętne wspomnienia, bawić się w sytuację traumatyczną,
- mieć koszmary senne,
- doświadczać negatywnych emocji w sytuacjach związanych ze wspomnieniem traumy,
- „nie pamiętać” – psychologiczna amnezja.

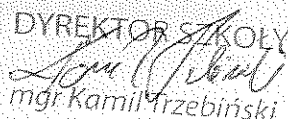
8. Ponadto można u nich zaobserwować spadek zainteresowań, regres w rozwoju, poczucie wyobcowania, strach przed planowaniem przyszłości, nadwrażliwość na bodźce, wspomnienia napadowe wywołane przez bodziec podobny, zaburzenia zachowania (agresja, picie alkoholu, palenie papierosów, obgryzanie paznokci itp.)

9. Aby normalna reakcja na kryzys nie przerodziła się w chroniczną – nauczyciele, wychowawcy powinni zadbać o pomoc psychologa, tworzyć klimat umożliwiający mówieniu o rzeczach trudnych, zapewnić dzieciom/młodzieży możliwość powrotu do normalnych zajęć i rytmu dnia, nie bagatelizować ich przeżyć, dawać jasne wytłumaczenia sytuacji, być z dziećmi/ młodzieżą.

XXXIII. Procedura kontaktowania się z mediami w sytuacjach kryzysowych.

Sytuacja kryzysowa jest skrajnym odejściem od normy, jest sensacją, którą to media są bardzo zainteresowane. Nie można ich lekceważyć, bo mają duży zasięg i dużą wiarygodność. Image szkoły/ placówki jest przez to poważnie zagrożone.

1. Dyrektor sam kontaktuje się z mediami lub wyznacza osobę do kontaktu z mediami.
2. Nikt, poza wskazaną osobą, z członków rady pedagogicznej ani z pracowników szkoły nie udziela wywiadów.
3. Osoba kontaktująca się z mediami przygotowuje wypowiedzi m.in. na następujące pytania:
  - Dlaczego doszło do sytuacji kryzysowej?
  - Jakie są lub mogą być jej skutki?
  - Kto jest odpowiedzialny, kto jest sprawcą?
  - Kto może na tym zyskać, a kto stracić?
  - Czy może dojść do zaostrzenia sytuacji?
  - Czy możliwe są reperkusje polityczne?
  - Czy kryzys jest fragmentem czegoś większego?
4. Osoba kontaktująca się z mediami stosuje się do następujących wskazówek:
  - Mów pierwszy o złych wiadomościach,
  - bądź absolutnie pewien faktów i stwierdzeń, które podajesz,
  - bezwzględnie zachowaj spójność przekazu, logikę i konsekwencję,
  - nie upubliczniaj informacji dotyczących bezpieczeństwa, które podajesz,
  - analizuj dane,
  - nie snuj spekulacji, podejrzeń i nie stawiaj hipotez,
  - reaguj błyskawicznie i zdecydowanie na plotki dementując je i wykazując ich fałsz lub głupotę,
  - trzymaj nerwy na wodzy i nie licz na wyrozumiałość żądających wyjaśnień lub oczekujących informacji,
  - pokazuj, że dyrektor szkoły kontroluje sytuację i ma wizję wybrnięcia z niej,
  - nie ujawniaj nazwisk ofiar zanim nie dowie się o tym rodzina,
  - zawsze wyrażaj troskę z powodu strat, cierpień, ofiar, zniszczeń, nawet gdyby były nieuniknione i najbardziej uzasadnione.

DYREKTOR SZKOŁY

mgr Kamil Mrzebiński